

Porozumienia Branżowe w Polsce

Kazimierz Kobza

*Krajowy Związek Plantatorów
Buraka Cukrowego*

Konferencja „Burak – Cukier – Perspektywy”, Poznań, 6 października 2015 r.

Co to jest porozumienie branżowe?

Zgodnie z definicją zawartą w Rozporządzeniu Komisji (WE) 1234/2008 r.

Porozumienie branżowe oznacza jedno z poniższych:

- a) porozumienie zawarte na szczeblu Wspólnoty, przed zawarciem jakiejkolwiek umowy dostawy, między grupą krajowych organizacji przedsiębiorstw z jednej strony a grupą krajowych organizacji zrzeszających sprzedawców z drugiej strony;
- b) porozumienie zawarte, przed zawarciem jakiejkolwiek umowy dostawy, między przedsiębiorstwami lub organizacją przedsiębiorstw uznaną przez dane państwo członkowskie z jednej strony a stowarzyszeniem sprzedawców uznanym przez dane państwo członkowskie z drugiej strony;
- c)
- d) w przypadku braku porozumień, o których mowa w lit. a) lub b), uzgodnienia istniejące przed zawarciem jakiejkolwiek umowy dostawy, pod warunkiem że sprzedawcy akceptujący te uzgodnienia dostarczają co najmniej 60 % łącznej ilości buraków kupowanych przez przedsiębiorstwo do celów produkcji cukru w jednym lub kilku zakładach.

Porozumienia Branżowe

Do chwili obecnej, na podstawie tego rozporządzenia (które nie obowiązuje od 1 stycznia 2014 r.) funkcjonują porozumienia branżowe u następujących producentów cukru:

- Südzucker Polska (oparte na pkt d),
- Nordzucker Polska (oparte na pkt b i d),
- Krajowa Spółka Cukrowa (oparte na pkt b).

Nowa definicja porozumienia branżowego

Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1308/2013, od 1 stycznia 2014 r. obowiązuje nowa definicja, w której

„porozumienie branżowe” oznacza:

- a) porozumienie zawarte, przed zawarciem jakiejkolwiek umowy dostawy, między przedsiębiorstwami lub organizacją zrzeszającą przedsiębiorstwa uznaną przez dane państwo członkowskie lub grupą takich organizacji zrzeszających przedsiębiorstwa, z jednej strony, a stowarzyszeniem sprzedawców uznanym przez dane państwo członkowskie lub grupą takich organizacji zrzeszających sprzedawców, z drugiej strony; L 347/794 Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 20.12.2013
- b) jeżeli porozumienie, o którym mowa w lit. a), nie zostało zawarte – przepisy dotyczące spółek oraz przepisy dotyczące spółdzielni w zakresie, w jakim regulują dostawę buraków cukrowych przez wspólników spółek lub członków firmy lub spółdzielni produkujących cukier.

Nowa definicja porozumienia branżowego

Na podstawie tego rozporządzenia obowiązują porozumienia branżowe przy:

- Pfeifer & Langen Polska (od kampanii 2015 do 2018 r. z możliwością przedłużenia do 2020 r.), podpisane w dniu 23.09.2014 r. przez Federację Związków Plantatorów Buraka Cukrowego Grupy Pfeifer & Langen z siedzibą w Gostyniu
- Pfeifer & Langen Glinojec (przy każdym Związku osobno (siedem) – do końca 2016 r.)

Do końca roku gospodarczego 2016 r. obowiązuje także Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2011 r., mające zastosowanie w przypadku braku porozumienia branżowego.

Zgodność obowiązującego porozumienia branżowego do i po 2016 r. z przepisami unijnymi

Zgodnie z art. 124 Rozporządzenia WE Nr 1308/2013, warunki zakupu buraków do 2017 r. określa załącznik nr XI, natomiast porozumienie branżowe jest niezgodne w następujących punktach:

- w załączniku jest mowa o kontraktacji określonej ilości buraków cukrowych, a nie o „zakontraktowaniu ilości cukru”, co można uznać, że jest to „kontrakt” na dostawę cukru, a nie umowa kontraktacyjna na dostawę buraków,
- brak określenia miejsca gromadzenia buraków cukrowych, co wiąże się z przerzuceniem kosztów załadunku i transportu przez producenta cukru na plantatora,
- brak zachowania ceny minimalnej wynikającej z art.135 w/w Rozporządzenia WE 1308/2013,
- uzależnienie ceny minimalnej i ilości dostarczanych buraków od wydatku cukru, a więc od strat produkcyjnych w danej cukrowni, na które plantator nie ma żadnego wpływu,
- w żadnych przepisach nie ma „cukru teoretycznie wydobywanego”, który wg producenta cukru ma wpływ na cenę buraków, skalę przeliczeniową, ilość dostarczonych buraków a także koszty transportu.

Elementy negocjowane w porozumieniach branżowych

Zgodnie z art.125 ust.3 Rozporządzenia WE 1308/2013 warunki zakupu buraków od 2017 r. określa załącznik X.

Negocjacji podlegają następujące elementy porozumienia branżowego:

- skala przeliczeniowa wskazująca różne zawartości cukru oraz współczynniki służące do przeliczania ilości dostarczonych buraków na ilości odpowiadające zawartości cukru wskazanej w umowie dostawy (skala jest oparta na uzyskach odpowiadających różnym zawartościom cukru)
- zasady wyboru oraz dostaw nasion buraków
- minimalna zawartość cukru w dostarczanych burakach
- wymóg konsultacji między producentem cukru, a przedstawicielami sprzedawców buraków przed ustaleniem daty rozpoczęcia dostaw buraków

Elementy negocjowane w porozumieniach branżowych

- wypłata plantatorom premii za wcześniejsze i późne dostawy
- szczegóły dotyczące:
 - bezpłatnego zwrotu sprzedawcy części sprasowanych wysłodków z masy dostarczonych buraków, suszonych lub suszonych i melasowanych, bez kosztów dla sprzedającego, ex-factory,
 - zapłaty sprzedawcy kwoty wyrównawczej uwzględniającej możliwości sprzedaży danych wysłodków
 - usunięcie wysłodków przez sprzedawcę
- zasady dostosowania cen buraków w przypadku obowiązywania wieloletnich umów

Elementy negocjowane w porozumieniach branżowych

- zasady pobierania próbek i metod określania masy brutto, tary i zawartości cukru
- klauzule arbitrażowe
- Porozumienia mogą określać standardowy wzór umowy dostawy zgodny z rozporządzeniem i przepisami UE

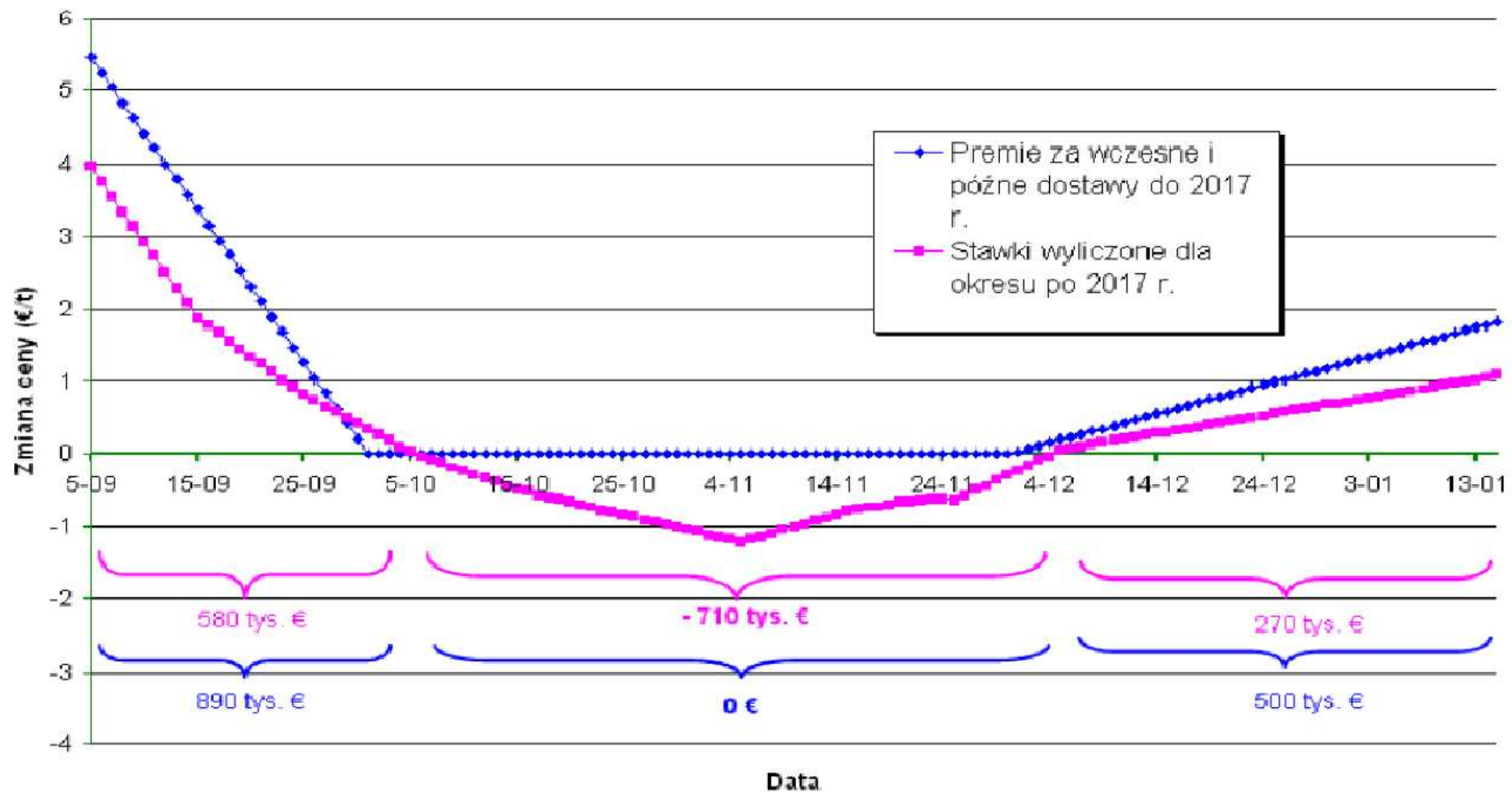
W przypadku, gdy porozumienia w ramach handlu zawierają przepisy, o których mowa w rozporządzeniu lub inne, przepisy te i efekty ich stosowania nie mogą być sprzeczne z treścią załącznika do rozporządzenia

Nowe porozumienie branżowe

W omawianym Porozumieniu Branżowym **niezgodne** z załącznikiem X są :

- standardowa jakość buraków rozszerzona o jakość wewnętrzną tj. zawartość potasu, sodu i azotu aminokwasowego
- teoretyczna ilość cukru wydobywanego, która nie jest precyzyjnie zapisana i pozwala manipulować danymi
- skala przeliczeniowa, w której chciano by wydatek był większy od polaryzacji
- oparcie ceny za buraki o cenę pszenicy, ale tylko do ceny 180 €/t, ponieważ cena wyższa to już czysta spekulacja, a nie wolny rynek na świecie
- odjęto od kosztów produkcji buraków wartość wysłodków, zapominając o doliczeniu wartości melasy. Jest to już czysty zysk producenta cukru, ponieważ plantator został już obciążony za melasotwory przez producenta cukru
- koszty transportu z miejsc gromadzenia powinny być ściśle określone w porozumieniu branżowym i określone % lub kwotowo, kto jakie ponosi z miejsc gromadzenia buraków (które również nie jest określone). Wpisano kwoty obciążające tylko plantatorów, co może oznaczać że wszystkie koszty załadunku i transportu przerzucono na plantatorów
- najciekawiej producent cukru rozwiązał premie za wczesne i późne dostawy, które są w interesie producenta cukru gdyż powodują wydłużenie kampanii przerobu, co obniża koszt jednostkowy produkcji cukru

Zmiana ceny buraków cukrowych w zależności od terminu dostawy (26,29 €/t)

Wnioski

1. Odnośnie załadunku i transportu buraków stanowisko Związku jest jednoznaczne, opierające się na rozliczeniach ukształtowanych historycznie
2. Przed reformą z 2005 r. koszty transportu z miejsc gromadzenia (zawsze było to pole plantatora) do miejsca odbioru przez cukrownię pokrywał producent cukru, a marża z ceny cukru wynosiła:
 - 42% jako marża przetwórcza dla producenta cukru
 - 58% jako marża dla plantatora

Wnioski

3. Od reformy z 2006 r., gdzie do kosztów transportu ponoszonych przez producenta cukru dołożono również załadunek buraków, marżę z ceny cukru ustalono na 50% dla każdej ze stron.

Jeżeli producent cukru narzucił plantatorom, że koszty załadunku i transportu buraków cukrowych z miejsc gromadzenia ponosi plantator, to należy wrócić do poprzedniego podziału marży z ceny cukru, tj. 40:60

4. Cena za buraki powinna być kształtowana nie na podstawie ceny pszenicy, ale na podstawie ceny cukru po której producent cukru sprzedał cukier i powinna wynosić 50% jej wartości dla plantatora lub 60%, w przypadku, gdy plantator ponosi koszty załadunku i transportu z miejsca gromadzenia.

Wnioski

5. Należy wypracować Ogólnokrajowe Porozumienie Branżowe ponieważ:
- plantatorzy i tak są bardzo zróżnicowani pod względem powierzchni ziemi, bonitacji, wyposażenia gospodarstwa i obciążaniem ich dodatkowo tym jak producent cukru jest wyposażony w środki produkcji, jego umiejętnościami organizacji produkcji, nieposkromioną chciwością osiągnięcia jak największego zysku kosztem plantatora to jest konkurencyjnie niezdrowe
 - pozwoli na ujednoczenie zasad w kraju, które u wszystkich producentów cukru będą jednakowe, co pozwoli na lepszą organizację regionów uprawy każdego producenta cukru oraz inwestowaniem w nowoczesne środki produkcji a nie tylko w silosy
 - możliwe jest wypracowanie jednolitego wzorca umowy kontraktacyjnej dla całego kraju i jednolitego systemu wyliczania ceny na buraki cukrowe
 - umożliwi lepszą współpracę pomiędzy plantatorami a producentami cukru, która jest niezbędna, aby wejść spokojnie w okres po zakończeniu kwotowania dla obydwu stron.

Dziękuję za uwagę.